

Justis- og politidepartementet
Innvandringsavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Vår ref. #192164/1
Deres ref. 201000871
Oslo, 6.9.2011

Høringsvar om forslag til endring av utlendingsloven og -forskriften - Avslag på søknad om familieinnvandring fra særkullsbarn ved fare for seksuelle overgrep og adgang til familieinnvandring for barn av antatt ofre for menneskehandel

Vi viser til høring fra Justis- og politidepartementet om forslag til endring av utlendingsloven og -forskriften - Avslag på søknad om familieinnvandring fra særkullsbarn ved fare for seksuelle overgrep og adgang til familieinnvandring for barn av antatt ofre for menneskehandel datert 8.7.2011.

Redd Barna arbeider nasjonalt og internasjonalt for å styrke kunnskap og samfunnsstrukturer for gjennomføring og overvåking av barns rettigheter i medhold av FNs barnekonvensjon. Norgesprogrammet i Redd Barna arbeider for styrking av barns rettigheter i Norge og overvåker brudd på barnerettighetene, med spesielt fokus på sårbare grupper barn. Redd Barna jobber særskilt for å forbedre enslige mindreårige asylsøkeres omsorgssituasjon og er opptatt av å styrke deres rettssikkerhet på dette området.

Redd Barna støtter departementets forslag om å beskytte barn som søker familieinnvandring mot å bli utsatt for seksuelle overgrep i Norge. Vi har likevel noen prinsipielle spørsmål til forslaget som vi ber om at utredes nærmere i det videre arbeidet med lov og forskriftsendring. Redd Barna stiller seg positiv til forslaget om endringer i utlendingsforskriften om adgang til familiegjenforening for barn av antatte ofre for menneskehandel.

Avslag på søknad om familieinnvandring fra særkullsbarn ved fare for seksuell overgrep
Forslaget går ut på at søknad om oppholdstillatelse fra særkullsbarn som hovedregel skal avslås når referansepersonen har vært dømt for seksuelle overgrep mot barn i løpet av de siste 10 årene og at det, uavhengig av straffedom, ikke skal stilles krav om sannsynlighetsovervekt for nye overgrep i slike saker. Oppholdstillatelse kan dermed også nektes dersom det er grunn til å frykte at særkullsbarnet vil bli utsatt for seksuelle overgrep. Dette gjelder i etableringsfasen og ved familiegjenforening med en forelder som allerede har fått oppholdstillatelse i familieetablering. Departementet mener at myndighetene ikke skal innta en formynderrolle, men at det oppstår en vanskelig moralsk situasjon når særkullsbarn står i fare for å bli utsatt for overgrep av en

referanseperson i Norge og de får oppholdstillatelse likevel. Dette er Redd Barna helt enig i. Vi legger vekt på at situasjonen barna og forelderen befinner seg i kan være sårbar fordi avhengigheten av referansepersonen er sterk. De er ofte uten eget nettverk, kjenner ikke det norske samfunnet og er derfor avhengige av referansepersonen. Dette kan gi økt utsatthet for overgrep i de tilfellene referansepersonen er dømt for slike handlinger tidligere eller det er grunn til å frykte at overgrep kan skje. Samtidig reiser forslaget, slik Redd Barna ser det, en rekke prinsipielle spørsmål som vi mener bør utredes videre i forbindelse med lov og forskriftsarbeidet.

- Hvordan vil hensynet til beskyttelse av barn slik det kommer til uttrykk i dette forslaget, videreføres til andre områder der behovet for beskyttelse kan være like sterkt. Vil dette forslaget f. eks. påvirke vurderingen av behovet for beskyttelse av barn som bor i Norge og som har en forelder som ønsker å etablere seg med en som har vært dømt for seksuelle overgrep, eller hvor det er grunn til å frykte at særkullsbarnet vil bli utsatt for seksuelle overgrep? Dette ligger utenfor utlendingsmyndighetenes ansvarsområde men Redd Barna understreker den forpliktelsen staten har til å beskytte *alle* barn mot overgrep (se mer om statens forpliktelse i henhold til barnekonvensjonen nedenfor).
- Hvorfor gjelder det bare referansepersoner som er dømt for seksuelle overgrep og ikke de som er dømt for grov vold eller annen alvorlig mishandling av nære familiemedlemmer? Redd Barna savner en nærmere begrunnelse for denne avgrensningen.
- Hva skjer med det grunnleggende rettstatsprinsippet at enhver er uskyldig inntil han eller hun er funnet skyldig og dømt når departementet ønsker å ta inn en bestemmelse hvor det er ”frykt for at barn blir utsatt for seksuell overgrep” hvor det ikke foreligger domfellelse? Departementet mener at den voksnes rettsikkerhet må vike når det er fare for alvorlige overgrep. Dette er Redd Barna enig i. I forslaget kommer det likevel ikke fram hvordan utlendingsmyndighetene vil arbeide for å sikre at de vurderingene de skal gjøre i slike tilfeller er gode nok. Selv om den voksnes rettsikkerhet må vike, skal den likevel sikres og et avslag bør kunne påklages for å kunne etterprøves.
- Hva skjer når forelder likevel ønsker å etablere seg med referansepersonen og paret får felles barn? Har disse barn mindre beskyttelsesbehov enn særkullsbarna? Redd Barna mener staten i slike tilfeller må ta konsekvensen av vurderingen i forhold til særkullsbarna og vurdere tiltak for å beskytte barn født i Norge.
- Redd Barna stusser over departementets vurdering av forslaget i forhold til EMK art. 8 og barnekonvensjonen art. 3. Her mener departementet at ”*Konsekvensene av avslag vil normalt ikke bli at partene forhindres fra å utøve sitt familieliv. I de fleste tilfeller vil det være fullt mulig å bosette seg i barnets hjemland*”. Redd Barna legger til grunn at departementet ikke her ser for seg en situasjon der referansepersonen flytter sammen med forelderen til barnets hjemland. Det ville i så fall bare være å flytte problemet ut av Norge, men med den samme risiko for overgrep mot barna.

FNs barnekonvensjon artikkel 2 om ikke diskriminering, artikkel 3 om barnets beste og artikkel 19 om statens ansvar å beskytte barn mot vold gir oss ikke bare et moralsk ansvar, men også et juridisk ansvar for å beskytte alle barn mot alle former av vold og overgrep hvor barnets beste skal være utgangspunktet uten diskriminering. Redd Barna mener derfor at barns rett til beskyttelse mot seksuelle overgrep og andre former av vold gjelder *alle* barn og *alle* former mot vold, og ikke bare særkullsbarn som søker om familieinnvandring i en etableringsfase.

Barn av antatte ofre for menneskehandel

Gjennom FN's barnekonvensjon er Norge forpliktet til å sikre at alle barn som oppholder seg i riket får ivaretatt sine rettigheter på lik linje, uavhengig av kjønn, alder, etnisk opprinnelse og andre bakgrunnsfaktorer. Alle barn i Norge har de samme rettighetene. Som en viktig del av vårt arbeid i Norge har Redd Barna i en årrekke vært en pådriver for å sikre at barn som er ofre for menneskehandel får den beskyttelse og omsorg de har krav på i henhold til barnekonvensjonen, Palermo-protokollen og Europarådets konvensjon om tiltak mot menneskehandel. Barn av ofre for

menneskehandel er selv indirekte ofre, og befinner seg i en sårbar og utsatt posisjon. Redd Barna ser det derfor som positivt at myndighetene nå setter fokus på denne gruppen barn gjennom forslaget til endring i utlendingsloven og -forskriften.

Redd Barna er positive til en formalisering av oppholdsstatusen for barn av antatte ofre for menneskehandel som befinner seg i Norge. En slik formalisering vil styrke rettighetene til barna mens de er i Norge, slik at de omfattes av tiltak og tjenester knyttet til helse, utdanning, barnevern mv. For å sikre at det enkelte barn får den omsorg og beskyttelse det har krav på er det viktig at det foretas en grundig vurdering av barnets situasjon og barnets beste i det enkelte tilfelle, jf. barnekonvensjonen artikkel 3. Det er videre viktig at barnets rett til å bli hørt ivaretas, jf. barnekonvensjonen artikkel 12.

Redd Barna merker seg at det i forslaget til lov- og forskriftsendring ligger en diskriminering av barn av antatte ofre for menneskehandel som befinner seg utenfor Norge vis-à-vis barn av antatte ofre for menneskehandel som befinner seg her i landet. Vi ser imidlertid behovet for pragmatiske løsninger i dette henseende, gitt den begrensede tidsrammen for refleksjonsperioden.

Det er ikke spesifisert i høringsbrevet om forslaget til endringer i reglene om familiegjenforening også skal gjelde i tilfeller der forelderen får innvilget ytterligere oppholdstillatelse (ett år av gangen) utover refleksjonsperioden. Redd Barna vil spesifisere at det dersom det er aktuelt å forlenge et barns oppholdstillatelse i tilknytning til forelders oppholdstillatelse utover refleksjonsperioden bør foretas en grundigere vurdering, særlig knyttet til kravet om uttalelse fra forelder som ikke oppholder seg i Norge.

Med vennlig hilsen
Redd Barna

Janne Olise Raanes
Leder Norgesprogrammet

Sanne Hofman
Rettighetsrådgiver